

رام ۱۷

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

هفدهم فروردین

هفدهم فروردین در ایران باستان سالروز جشن محبوبی بوده به نام سروشگان که در آن مراسمی برای بزرگداشت سروش -فرشته‌ی «شنیدن الهام» و یاور مهر- برگزار می‌کرده‌اند.

در ایران معاصر چند رخدادهای نهادی و دولتی در این روز رخ داده است. در هفدهم فروردین ۱۳۰۹ محمدعلی فروغی با برگزیدن صمصام‌الملک بیات در مقام وزیر اقتصاد کابینه‌اش برنامه‌ای برای توسعه‌ی اقتصادی ایران را آغاز کرد که تا حدودی از سیاستهای دولتهای محور تاثیر پذیرفته بود. در همین روز دکتر خلیل ثقفی اعلام‌الدوله که از بنیانگذاران انجمن معرفت‌الروح بود در سن ۸۴ سالگی درگذشت. باز در همین روز کابینه‌ی تازه‌ای هم معرفی شد که در آن حمید سیاح و قاسم غنی به وزارت راه و فرهنگ رسیدند و مصطفی عدل در آن وزیر مشاور بود.

دو سال بعد در همین روز (۱۳۲۵) بانک صنعت و معدن ایران تاسیس شد. پنج سال پیشتر در (۱۳۲۰) سیاستمدار همفکر رضا شاه یعنی رشید عالی گیلانی که در عراق با پشتیبانی ارتش به قدرت رسیده بود با حکم چرچیل با حمله‌ی نظامی ارتشی بریتانیایی روبرو شد که از هند به سوی بغداد پیشروی می‌کرد. در همین روز هفدهم (۱۳۸۵) هم بود که جلال طالبانی به ریاست جمهوری عراق رسید.

خلیل اعلم الدوله ثقفی   کابینه‌ی سوم قوام (۱۳۲۵) حمید سیاح سمت راست قوام و کنار عبدالحسین هژیر ایستاده.

این روز سالگرد درگیری‌های اغلب موفق شرق با غرب (در معنای کلان کلمه) است. در هفدهم فروردین سال ۶۲۹ غیاث‌الدین تورانشاه فرماندهی سپاهیان ایوبی و حاکم مصر در نبرد فریسکور بر مهاجمان صلیبی غلبه کرد و با اسیر گرفتن لویی نهم سرنوشت نهایی این دور از جنگهای صلیبی را با شکست اروپاییان رقم زد. حدود دو قرن بعد در همین روز سلطان محمد فاتح عثمانی محاصره‌ی قسطنطنیه را آغاز کرد و این روندی بود که به سقوط روم شرقی پس از هزار سال ختم می‌شد و چیرگی دوباره‌ی فرهنگ و زبان ایرانی در آناتولی را به دنبال می‌داشت. گاندی هم که شش قرن پس از تورانشاه با هجوم نوع تازه‌ای از صلیبیان درگیر بود، در این روز دو اعتصاب مشهور و مهم را در هند سازماندهی کرد. در ۱۲۹۸ اعتصابی عمومی را اعلام کرد و در ۱۳۰۹ اعتصاب مشهور نمک (ساتیاگراها) را آغاز نمود.

کشته شدن غیاث‌الدین تورانشاه به دست بیبرس به روایت ژان دو ژوانویل

لویی نهم شاه فرانسه

در سطح جهانی هفدهم فروردین با چند جنگ مهم مصادف شده است. قدیمی‌تر از همه پیروزی سزار بر رقیبانش اسکیبیو و کاتو است که در هفدهم فروردین سال ۴۶ پیش از میلاد در منطقه‌ی تاپسکوس رخ داد. در همین روز به سال ۱۰۳۱ جهانگرد و استعمارگر هلندی یان وان ریپیک اردوگاهی در دماغه‌ی امید نیک تاسیس کرد که بعدها به شهر کیپ‌تاون تبدیل شد. در همین روز (۱۲۹۶) آمریکا با آلمان وارد جنگ شد و سرنوشت جنگ جهانی اول را به سود انگلستان تغییر داد. چندی بعد آلمان بار دیگر قدافراشت و در همین روز (۱۳۲۰) به یوگسلاوی و یونان حمله کرد. انگلیسی‌ها در همین روز (۱۳۳۰) اعتصاب کارگران‌شان را با درگیری شدید و کشته شدن چند تن سرکوب کردند. در همین روز (۱۳۷۱) جنگ در بوسنی آغاز شد، و باز در همین هفدهم فروردین (۱۳۷۳) بود که به دنبال انفجار هواپیمای حامل رئیس جمهور رواندار و بوروندی، درگیری و نسل‌کشی در رواندا آغاز شد. اعتصاب عمومی در مصر که مقدمه‌ی بهار عربی بود هم در همین روز (۱۳۸۷) در مصر آغاز شد.

گذشته از این رخدادهای خشن، این روز سالگرد تاسیس چند نهاد و واقع شدن چند رخداد فرهنگی هم هست. در هفدهم فروردین ۱۲۰۹ جوزف اسمیت با تاسیس کلیسای مسیح در منچستر نیوجرسی فرقه‌ی خویش را تاسیس کرد، و نخستین دور بازی‌های المپیک مدرن در همین روز (۱۲۷۵) در آتن گشایش یافت. پترارک در چنین روزی به سال ۷۰۶ خورشیدی برای نخستین بار دلدار و سرچشمه‌ی الهامش – لورا – را در کلیسای سنت کلار در آوینیون ملاقات کرد، الکساندر پارکز (۱۲۴۸) سلولوئید را برای نخستین بار تولید و به صورت اختراعی ثبت کرد، و نخستین ماهواره‌ی مخابراتی تجاری به نام Early Bird (۱۳۴۴) به هوا پرتاب شد. آهنگ واترلو ساخته‌ی گروه موسیقی پاپ آبا (ABBA) در این روز در مسابقه‌ی یوروویژن برنده شد و شهرت این گروه سوئدی را فراگیر ساخت.

جوزف اسمیت

گروه موسیقی آبا

لورا دلدار پترارک

این روز سالگرد آمدن زادگان و درگذشتن رفتگان چندین هنرمند و اندیشمند هم هست. مهمتر از همه ابن میمون است که در ۱۷ فروردین ۵۱۴ خورشیدی زاده شد. بعد از او رافائل (۸۶۲) و آلبرشت دورر (۹۰۷) در این روز زاده شدند که هر دو نقاشانی بزرگ بودند. در هفدهم فروردین ۱۱۹۱ الکساندر هر تسن فیلسوف روسی

چشم به جهان گشود و وزنه‌ی زادگان این روز را به سوی اندیشمندان چرخاند. در ۱۳۰۷ جیمز واتسون کاشف ساختار مواد وراثتی به دنیا آمد، و کمی بعد در ۱۳۱۳ وارتان گریگوریان ارمنی زاده شد که بعدتر به ریاست بنیاد کارنگی در آمریکا رسید.

رفتگان این روز بیشتر سیاستمدارانی بودند که به حمله یا بهره‌کشی از شرقیان گرایش داشتند. هرچند دانشمند و هنرمند هم بین‌شان یافت می‌شود. در هفدهم فروردین ۵۷۸ ریچارد شیردل رهبر جنگهای صلیبی درگذشت، در ۱۱۳۴ ریچارد راولینسون مورخ انگلیسی فوت کرد، حدود یک قرن بعد در ۱۲۲۸ جیمز موریه درگذشت و بعد اوضاع به سمت اهالی فرهنگ چرخید. یعنی ایگور استراوینسکی آهنگساز (۱۳۵۰) و ایزاک آسیموف (اسحاق عاصم‌اف) نویسنده (۱۳۷۱) در این روز درگذشتند. برای آن که تولد خدمه‌ی استعمار مانند موریه و راولینسون جبران شود، چندی پیش (۱۳۷۹) حبیب بورقبیه هم در این روز درگذشت.

مناسبتها: مهمترین مناسبت روز هفدهم فروردین پیروزی تورانشاه و نیروهای خاوری بر مهاجمان صلیبی است، و البته زاده شدن ابن میمون که یکی از فیلسوفان عادی شرق و از بنیانگذاران اندیشه‌ی نوزایی و روشنگری در اروپاست را هم باید گرامی داشت.

ایزاک آسیموف

ابن میمون

رافائل